

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З НАПИСАННЯ ТА ВИМОГИ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТАМИ ОС «БАКАЛАВР»
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 202 «ЗАХИСТ І КАРАНТИН РОСЛИН»

УДК 634 + 634.8

Укладачі: професори Власенко В.А., Коваленко І.М.; доценти Деменко В.М., Бурдуланюк А.О., Ємець О.М., Рожкова Т.О., Татарінова В.І., ст. викладач Бакуменко О.М.

Методичні рекомендації з написання та вимоги щодо оформлення кваліфікаційної роботи студентами освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 202 «Захист і карантин рослин» / Суми: СНАУ. 2021, 29 ст.

У методичних рекомендаціях викладені вимоги щодо визначення мети, завдання, тематики, змісту кваліфікаційної роботи, оформлення та порядку її захисту студентами факультету агротехнологій та природокористування ОС «Бакалавр» спеціальності 202 «Захист і карантин рослин».

Рецензенти: д.с.-г.н., професор, зав. кафедри біотехнології та фітофармакології СНАУ Подгаєцький А.А.;

к.с.-г.н., доцент кафедри землеробства, ґрунтознавства та агрохімії СНАУ Масик І.М.

Відповідальний за випуск: Коваленко І.М., д.б.н., професор, декан факультету агротехнологій та природокористування.

Рекомендовано до видання навчально-методичною радою факультету агротехнологій та природокористування Сумського національного аграрного університету. Протокол № 2 від 21 вересня 2021 року.

© Сумський національний аграрний університет, 2021

ЗМІСТ

1. Загальні положення і вимоги	4
2. Мета і завдання кваліфікаційної роботи	5
3. Тематика кваліфікаційної роботи	6
4. Зміст кваліфікаційної роботи	6
5. Вимоги до оформлення кваліфікаційних робіт	14
5.1. Рубрикація	14
5.2. Таблиці	14
5.3. Рисунки	15
5.4. Формули	15
6. Організація і керівництво виконанням кваліфікаційної роботи	16
7. Захист кваліфікаційних робіт	17
Додаток А. Зразок оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи	19
Додаток Б. Зразок оформлення завдання на кваліфікаційну роботу	20
Додаток В. Середня багаторічна місячна і річна кількість опадів на території України	21
Додаток Д. Середній багаторічний гідротермічний коефіцієнт (ГТК) за період року IV-X (Цупенко М.Ф. 1990)	22
Додаток Е. Оцінка типовості метеорологічних умов вегетаційного сезону 2014 р. за даними метеослужби АДС НАУ (зразок)	23
Додаток Ж. Приклади оформлення бібліографічного опису літератури	24
Додаток З. Бланк відзиву керівника кваліфікаційної роботи	27
Додаток К. Бланк рецензії кваліфікаційної роботи	28

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ І ВИМОГИ

Завершальним етапом навчання фахівця освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 202 «Захист і карантин рослин» є підготовка кваліфікаційної роботи та її захист. Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю «Захист і карантин рослин» – це самостійна творча праця аналітичного чи розрахункового характеру, виконана після виробничої практики на інформативних матеріалах виробництва в галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» конкретного сільськогосподарського підприємства різних форм власності, а також за наслідками впровадження результатів наукових досліджень випускаючої кафедри із застосуванням одержаних за період навчання знань.

Вона покликана засвідчити рівень професійно-теоретичної та технологічної підготовки випускника, його здатність виконувати професійні виробничі функції і стандартні завдання фахової діяльності. У випадку, якщо студент володіє інформацією про проведену ним експериментальну науково – дослідну роботу, він може використати її для підтвердження і пояснення результатів виробничої діяльності господарства – місця його практики.

До виконання кваліфікаційної роботи допускаються студенти, які повністю виконали навчальний план. Робота виконується дипломником особисто під керівництвом наукового керівника, який затверджується на засіданні кафедри, за якою закріплений студент, надалі – наказом по факультету. Керівниками призначаються науково-педагогічні працівники, які мають науковий ступінь, досвід викладання дисциплін згідно з навчальним планом, професійну компетентність та досвід керівництва дипломними роботами. Завдання наукового керівника – сприяти розвитку наукового мислення студента, самостійності ідей, розвитку писемної наукової мови, ораторського мистецтва, вироблення уміння пояснювати, дискутувати й відстоювати свої позиції, формувати висновки та пропозиції.

На першому етапі науковий керівник разом із здобувачем складають план роботи. Керівник рекомендує опрацювання навчальної, наукової, періодичної, нормативно-довідкової літератури, інформації в інтернет-мережі.

У процесі виконання дипломної роботи науковий керівник перетворюється в опонента, який вказує на недоліки виконаної роботи, слабку аргументацію і допомагає в її удосконаленні.

Для контролю за написанням роботи науковому керівнику пропонується зробити графік приймання розділів.

Виконання кваліфікаційної роботи проводиться за наступними етапами:

1. Вибір актуальної теми.
2. Підбір та робота з науковою літературою.
3. Розробка структури, планування та складання графіку накопичення експериментального матеріалу, написання роботи.
4. Збір та опрацювання отриманого фактичного матеріалу.
5. Написання та оформлення роботи.
6. Рецензування роботи.

7. Захист роботи.

Загальний обсяг роботи не повинен перевищувати 20–25 сторінок машинописного тексту. До вказаного обсягу входить інформаційний матеріал (таблиці, графіки, діаграми) і пояснення до нього (пояснювальна записка). Окрім того, можливі додатки, покликані доповнити основний текст.

Позитивна оцінка з Державного кваліфікаційного іспиту та успішний захист кваліфікаційної роботи є підставою для присвоєння випускникові освітнього ступеня «Бакалавр» з видачею йому диплома державного зразка.

Кваліфікаційна робота бакалавра повинна відповідати наступним вимогам:

- робота має бути актуальна для виробництва;
- відповідність інформації реальним умовам виробництва з аналітичною оцінкою відповідності фактичних технологій прогресивним;
- наявність наукового пояснення описаним у роботі явищам, процесам, у т. ч. і одержаних автором;
- логічність узагальнень та висновків, переконливість аргументації на підставі використання математичних критеріїв;
- обґрунтування практичних рекомендацій виробництву;
- лаконічність формулювань у тексті;
- у роботі не повинно бути тексту, переписаного з підручників та інших посібників, а лише посилання на літературні джерела, з яких взяті відповідні матеріали, думки, висновки;
- оформлення роботи має відповідати вимогам ДСТУ 3008 – 95 для наукових праць;
- кваліфікаційну роботу пишуть державною мовою.

За достовірність інформації у кваліфікаційній роботі і складені висновки та рекомендації відповідає її автор.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Мета виконання кваліфікаційної роботи – систематизація набутих за період навчання у вузі знань та засвідчення навичок щодо кваліфікованої оцінки фактичних технологій у галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» і вирішення завдань стандартного характеру відповідно до професійного спрямування, пов'язаних з впровадженням рекомендованих технологій захисту і карантину рослин у виробництво.

Основні завдання кваліфікаційної роботи:

- розвиток навичок самостійної роботи, закріплення та поглиблення теоретичних і практичних знань;
- набуття вмінь систематизувати та аналізувати літературу з питань, що вивчаються;
- набуття вмінь формулювати завдання та вибирати методи його виконання і шляхи реалізації їх у конкретних виробничих умовах;
- демонстрація навичок і володіння методикою господарської, екологічної та економічної оцінки технологій у захисті і карантині рослин.

3. ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Узагальнена тематика кваліфікаційної роботи, яка засвідчує фахову підготовку бакалавра за спеціальністю 202 «Захист і карантин рослин», має назву «Фітосанітарний стан та заходи захисту сільськогосподарських культур від шкідників, хвороб, бур'янів у конкретному господарстві».

Об'єктом вивчення чи аналізу в процесі виконання кваліфікаційної роботи є система захисту сільськогосподарської культури від хвороб, шкідників чи бур'янів. Подану кафедрою тематику кваліфікаційних робіт розглядає і затверджує вчена рада факультету. Студентові надається право самостійного обрання теми кваліфікаційної роботи, узгодивши цей вибір з випускаючою кафедрою. Тема дипломної роботи студента за його особистою письмовою заявою і поданням відповідної випускаючої кафедри затверджується на третьому курсі наказом ректора вузу.

4. ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота бакалавра з спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» складається з тексту (пояснення) та інформаційного матеріалу (таблиць, графіків, додатків).

Дипломна робота включає титульний аркуш, завдання для виконання роботи, зміст, вступ, 3 окремих розділи, що визначають зміст роботи, а також висновки і пропозиції, список використаних джерел і додатки.

Послідовність структурних частин дипломної роботи повинна бути наступною:

Титульний аркуш

Завдання на кваліфікаційну роботу

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

РОЗДІЛ 2. ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ, УМОВИ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Титульний аркуш

Титульний аркуш є першим аркушем кваліфікаційної роботи. Він містить: назву міністерства, до сфери управління якого належить навчальний заклад; назву навчального закладу, факультету; шифр і назву спеціальності; гриф допуску випускної роботи до захисту; тему випускної роботи і прізвища, дати та підписи виконавців роботи; рік її виконання (без написання слова “рік” або “р”). Зразок його оформлення наведено в додатку А.

Завдання на кваліфікаційну роботу

Завдання складається керівником кваліфікаційної роботи відповідно до обраної студентом теми, затверджується завідувачем кафедри і видається студенту перед його від'їздом на виробничу практику. У завданні повністю вказують: назву вищого закладу освіти і факультету, шифр і назву спеціальності, назву кафедри, тему випускної роботи, номер наказу ректора про затвердження теми і його дата, термін подачі студентом завершеної випускної роботи на кафедру, вихідні дані до випускної роботи, зміст пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно опрацювати), перелік графіків і таблиць. Підписують завдання керівник випускної роботи і студент – випускник. Затверджує завдання завідувач кафедрою. Зразок оформлення завдання наведено в додатку Б.

Зміст

У змісті вказують вступ, заголовки розділів і підрозділів (якщо вони є), висновки та пропозиції виробництву, список використаних джерел, додатки (якщо вони є) і номери сторінок, на яких починається їх виклад.

Вступ

У вступі на 1–2 сторінках розкривається сутність наукової проблеми, її значущість і новизну, підстави і вихідні дані для розробки теми, стан розробленості, обґрунтування проведення досліджень. Подається характеристика дипломної роботи у такій послідовності.

Актуальність теми. Шляхом аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями обраної проблеми (наукового завдання) обґрунтовують актуальність та доцільність кваліфікаційної роботи для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Коротко викладають зв'язок обраного напрямку досліджень з планами кафедри, де виконана робота, з галузевими та (або) державними планами, програмами.

Мета і завдання дослідження. Формулюють мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

Мета дослідження – це запланований результат. Результат має бути конструктивним, тобто спрямованим на вироблення корисного продукту, технології з кращими якостями, економічними показниками, ніж було раніше.

Методи досліджень. Методи – це сукупність прийомів чи операцій практичного чи теоретичного вивчення дійсності, підпорядкованих вирішенню конкретних завдань. У роботі наводяться методи, які використовувались при проведенні польових та лабораторних досліджень, аналізу та розрахунку отриманих даних.

Наукова новизна одержаних результатів. Подають коротку анотацію нових положень або рішень, запропонованих виконавцем особисто. Необхідно показати відмінність цих положень від вже відомих, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, дістало подальший розвиток).

Практичне значення одержаних результатів. У роботі, що має аналітичний характер, треба подати відомості про наукове використання

результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, а в роботі, що має прикладне значення – відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації. Відзначаючи практичну цінність одержаних результатів, необхідно подати інформацію щодо ступеня готовності до використання або масштабів використання.

Необхідно дати короткі відомості щодо впровадження або перспектив впровадження результатів досліджень із зазначенням назв організацій, в яких здійснена реалізація, форм реалізації та реквізитів відповідних документів.

Особистий внесок здобувача. Надається інформація щодо самостійного проведення студентом досліджу, аналізу отриманих результатів, формулювання висновків та рекомендацій.

Апробація результатів роботи. Вказується на яких конференціях, нарадах (назва, місце, дата і рік) оприлюднені результати досліджень.

Публікації. Надається перелік опублікованих наукових робіт згідно існуючих вимог (1–3 шт.). Ксерокопії праць надаються в додатках (титульна сторінка збірника чи матеріалів конференції, його зміст, стаття чи теза автора).

Структура та обсяг роботи. Надається інформація щодо загальної кількості сторінок комп'ютерного набору, з них власне тексту, кількості таблиць, рисунків, додатків. Приводиться перелік структурних складових роботи, кількість використаних джерел.

Розділ 1. Огляд літератури

Подається на 5–8 сторінках на підставі вивчення студентом не менше 10–15 літературних джерел: навчальних посібників, монографій, збірників наукових праць, періодичних видань, авторефератів дисертацій, електронних ресурсів тощо. Тільки належний аналіз літературних джерел з обраної теми дозволяє визначити, що зроблено для розв'язання сформульованої проблеми та що найбільш доцільно робити далі для досягнення повного її вирішення. Тому починати виконання кваліфікаційної роботи потрібно з такого аналізу.

1.1. Сучасний стан галузі захисту і карантину рослин в Україні.

У цьому підрозділі подається історія, сучасний стан та перспективні напрями розвитку галузі захисту і карантину рослин. Виклад доцільно вести в дискусійному плані, протиставляючи погляди різних авторів і супроводжуючи їх власними коментарями. Огляд літератури повинен містити загальний висновок про сучасний стан вивчення обраного об'єкта, посилаючись на дані літератури та стан і конкретні умови господарства, на матеріалах якого виконувалась робота.

1.2. Основи системи захисту сільськогосподарської культури від хвороб (шкідників, бур'янів)

1.2.1. Розповсюдження і шкідливість хвороб (шкідників, бур'янів)

Викласти відомості про поширення хвороби за кордоном та в Україні. Вказати ареал розповсюдження та ареал шкідливості хвороби. Розкрити основні шляхи розповсюдження хвороби. Описати механізм шкідливої дії патогена на рослину. Розкрити прямі і непрямі збитки. Вказати розміри господарчої шкоди.

1.2.2. Симптоми прояву хвороб (морфологія шкідників, бур'янів)

Описати органи, що уражуються та форми прояву хвороби. Вказати терміни прояву хвороби і максимального її розповсюдження з обґрунтуванням причин. Тривалість перебігу хвороби. Ознаки ураження представити на рисунках і зробити до них підписи.

1.2.3. Біологічні особливості та умови розвитку збудників хвороб (шкідників, бур'янів)

Вказати систематичне положення збудника хвороби (царство, відділ, клас, підклас, групу порядків, порядок, родина, рід). Описати ознаки, які покладені в основу систематики. Викласти цикл розвитку збудника і навести схематичний рисунок з описом морфології вегетативних і репродуктивних структур. Описати основні етапи інфекційного процесу, джерела інфекції, способи проникнення збудника у рослину. Інкубаційний період хвороби. Значення вторинної інфекції і шляхи її розповсюдження.

Показати вплив екологічних факторів на розвиток хвороби (температура, вологість повітря та ґрунту, рН ґрунтового розчину, світло і т.і.). Розкрити роль добрив, мікроелементів, способів обробітку ґрунту, попередників, зрошення тощо у розвитку хвороб (шкідників, бур'янів).

1.3. Інтегрована система захисту сільськогосподарської культури від хвороб (шкідників, бур'янів)

Потрібно розкрити сутність науково обґрунтованої системи заходів захисту від хвороб. Вказати на переваги комплексу заходів захисту культури від хвороб. Дати фітопатологічну оцінку новим агротехнічним та іншим прийомам. Вказати на місце хімічного методу у сучасному захисті рослин від хвороб, вимоги щодо зменшення негативної дії фунгіцидів на навколишнє середовище. На підставі опрацювання літературних джерел вказати, які фунгіциди застосовуються в теперішній час для захисту культури проти конкретного захворювання.

Цей розділ має обов'язково закінчуватись висновком про рівень вивченості досліджуваного питання та про доцільність подальших досліджень у конкретних ґрунтово-кліматичних умовах.

Розділ 2. Об'єкт, предмет, умови та методика проведення досліджень

У підрозділі 2.1 надається інформація про об'єкт та предмет досліджень.

Об'єкт досліджень – це та частина матеріального світу, яка привернула увагу дослідника, це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обраний для дослідження. Приклади об'єкта досліджень: шкідники, хвороби, бур'яни і т. ін.

Предмет досліджень – це те, що міститься у межах об'єкту, це розглянута у дослідженні сторона об'єкта дослідження та її досліджувані якості і галузь використання. Приклади предмету досліджень: пестициди, елементи агротехнології, сортів та гібридів рослин, економічність, екологічність тощо.

У цьому ж підрозділі може надаватись стисла ботанічна і біологічна характеристика досліджуваної культури, наводитись особливості сорту,

гібриду, пестициду, добрива. Наприклад, при характеристиці картоплі сорту «Студентська» вказується на основні його вимоги до агрофону: реакцію на окремі агротехнічні заходи, стійкість до ураження хворобами та шкідниками.

У підрозділі 2.2 описується – коли і де проводилось дослідження. Вказується господарство, установа, їх адміністративне положення. Детально висвітлюються природні умови господарства. Зокрема, надається характеристика ґрунту, де вказується його назва і наводяться основні показники родючості (потужність гумусового шару, вміст в орному шарі гумусу і основних елементів живлення, рН). Автор робить висновок, чи може такий ґрунт за відповідних умов погоди і агротехніки забезпечити високу продуктивність та якість культури.

Також у роботі коротко наводиться інформація щодо спеціалізації господарства, структури посівних площ, урожайності, економічних показників ведення галузей рослинництва, тваринництва (якщо є).

У цьому ж підрозділі описуються погодні умови під час проведення досліджень з детальним аналізом їх окремих елементів за вегетаційний період. Після порівняння цих даних з середніми багаторічними, робиться висновок про типовість чи не типовість погодних умов для району досліджень і є сприятливими чи несприятливими вони для досліджуваної культури.

Середня багаторічна кількість опадів наведена в додатку В, середній багаторічний гідротермічний коефіцієнт – додатку Д, оцінка типовості метеорологічних умов – додатку Е.

У підрозділі 2.3 викладається методика проведення досліджень із зазначенням схеми досліду, кількості і переліку варіантів досліду, розміри облікових і захисних частин дослідних ділянок, їх конфігурація і просторова орієнтація, методика проведення спостережень, обліків, лабораторних аналізів. Надається технологічний регламент вирощування культури або вказується, що культура (сорт, гібрид) вирощувалася за загальноприйнятою технологією для даної природної зони. В описі агротехніки подаються в порядку виконання лише ті заходи, які фактично застосовувались при вирощуванні культури в досліді, а не ті, що рекомендуються науковими установами.

Розділ 3. Результати досліджень

Розділ називається згідно назви кваліфікаційної роботи чи основної її частини. У дужках можна зазначити, що це результати досліджень. Даний розділ є основним і викладається на 6–10 сторінках у вигляді окремих підрозділів.

Результати досліджень – це результати поставлених на початку роботи завдань досліджень. Всі поставлені завдання повинні мати свої результати. Якщо метою роботи було – вдосконалення системи захисту винограднику від хвороб в умовах північно – східного Лісостепу, а завдання дослідження ставились наступні:

1. Вивчити динаміку розвитку хвороб винограду

2. Визначити вплив сортових особливостей на розвиток основних хвороб винограду

3. Розрахувати технічну ефективність застосування фунгіцидів проти розвитку хвороб винограду

4. Визначити вплив заходів захисту на урожайність винограду, то буде надано результати досліджень, де протягом декількох років досліджень вивчалась динаміка розвитку хвороб, на природному фоні значилась стійкість різних сортів, за умов достатнього розвитку хвороб вивчалась ефективність застосування фунгіцидів і визначався вплив захисних заходів на урожайність культури.

У підрозділах автор роботи надає аналіз лише своїх результатів. Причому отримані результати математично обробляються, і лише після цього надається їх аналіз.

3.1. Вплив сортових особливостей сільськогосподарської культури на динаміку поширення хвороб

Шляхом порівняння декількох сортів чи гібридів сільськогосподарської культури вивчається динаміка поширення хвороби і робиться висновок про найбільш стійкі сорти чи гібриди культури. Результати найкраще представити у вигляді таблиці.

Таблиця 3.1

Вплив сортових особливостей культури на динаміку поширення хвороби, %

Сорти	Фази розвитку культури		
	бутонізація	цвітіння	достигання
1			
2			
3			
4			

3.2. Вплив сортових особливостей сільськогосподарської культури на динаміку розвитку хвороб

Шляхом порівняння декількох сортів чи гібридів сільськогосподарської культури вивчається динаміка розвитку хвороби і робиться висновок про найбільш стійкі сорти чи гібриди культури. Результати найкраще представити у вигляді таблиці.

Таблиця 3.2

Вплив сортових особливостей культури на динаміку розвитку хвороби, %

Сорти	Фази розвитку культури		
	бутонізація	цвітіння	достигання
1			
2			
3			
4			

3.3. Вплив фунгіцидів на розвиток хвороб сільськогосподарської культури

Досліджується один або декілька нових фунгіцидів. Варіантами досліду можуть бути різні норми внесення препарату. Дослідний фунгіцид обов'язково порівнюється з контролем та еталоном, про що робляться конкретні висновки. Розраховується технічна ефективність дослідного препарату. Результати найкраще представити у вигляді таблиці.

Таблиця 3.3

Вплив фунгіциду на розвиток хвороби та технічну ефективність фунгіцидів, %

№ п/п	Варіанти досліду	Сорт чи гібрид			Технічна ефективність, %
		фази розвитку культури			
		бутонізація	цвітіння	достигання	
1	Контроль (без обробки)				
2	Еталон				
3	Дослід				

Якщо у роботі вивчається інший шкідливий об'єкт, то залежно від поставленої мети та завдань надаються результати досліджень. Наприклад, якщо вивчаються шкідники, то спочатку уточнюють біологію шкідника, потім вивчають певний захід, який обмежує його чисельність та шкідливість.

При вивченні бур'янів спочатку визначають їх видовий склад, чисельність, потім – вплив захисних заходів на їх чисельність.

Більш повно перелік необхідних обліків і спостережень студент узгоджує зі своїм науковим керівником.

3.4. Вплив системи захисту на урожайність культури

Урожайність культури залежно від системи захисту аналізуються з обов'язковим посиланням на статистичні показники. Переконалівість та наукова обґрунтованість даних, отриманих студентом, значно підвищується при правильному використанні методів математичної статистики з використанням пакетів Statistica версії 5.5, 6.0, 6.1, 10, Agrostat, Excel і т.д. Для аналізу результатів польових дослідів найбільш придатним є дисперсійний аналіз. Залежно від прийнятої схеми досліду використовують одно- або двох факторний дисперсійний аналіз. Для виявлення математичної залежності однієї ознаки від другої використовується кореляційний або регресійний аналізи. Результати дисперсійного аналізу рекомендується розміщувати в додатках роботи.

Завершити виклад розділу, присвяченого аналізу системи захисту рослин у господарстві потрібно короткими висновками, які впливають з наведеного аналізу результатів досліджень окремих елементів системи та власними пропозиціями про поліпшення захисту культури та в цілому по господарству.

Висновки та пропозиції виробництву

У висновках повинні знайти відображення відповіді на поставлені у кваліфікаційній роботі окремі завдання, а також думка про досягнення мети в цілому випускною роботою. Найбільш важливі результати роботи пропонуються для впровадження у виробництво.

Висновки повинні логічно випливати з основних положень кваліфікаційної роботи, а пропозиції мають бути обґрунтованими, тобто базуватися на інформації, яка має достатню достовірність.

У кінці цієї структурної частини автор ставить дату закінчення оформлення роботи і підпис.

Список використаних джерел

До списку літератури належать лише ті джерела, на які є посилання у тексті кваліфікаційної роботи. Список використаних джерел оформлюється в алфавітному порядку з наскрізною нумерацією за прізвищами їх авторів або за порядком посилання на них у тексті, причому, за останнього способу оформлення, при згадуванні автора у першому розділі, а потім у третьому, номер залишається як при першому згадуванні. Джерела, видані державною мовою, розміщують у списку мовою оригіналу за літерами українського алфавіту. Джерела, видані іншими мовами, розмішують після джерел, виданих українською мовою у порядку букв латинського алфавіту. Порядкові номери в списку літератури записують арабськими цифрами. В списку має бути не менше 10-15 джерел, причому потрібно приділити увагу більш новим, оприлюдненим за останні 10 років.

Список використаних джерел оформлюють згідно Національного стандарту України «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015».

Приклади бібліографічного опису літературних джерел наведені у додатку Ж.

Додатки

При необхідності кваліфікаційна робота може містити додатки. У додатках подають інформацію, що доповнює текст кваліфікаційної роботи: графіки, матеріали, алгоритми і програми, розрахунки, таблиці тощо. Додаток має заголовок і загальну з текстом роботи наскрізну нумерацію сторінок. Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, на які роблять посилання в тексті роботи.

У структурній частині «**ДОДАТКИ**» наводиться весь допоміжний цифровий матеріал (урожайність чи інші показники за повторностями, зведені таблиці), результати статистичного аналізу, фотографії, що відображають процес досліджень чи особливості проведення агрозаходів, які вивчаються, технологічна карта вирощування сільськогосподарської культури. Цей матеріал необхідний для повноти сприйняття проведеної наукової роботи.

При оформленні додатків окремою частиною на аркуші друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ», яке розміщується посередині листа після списку використаних джерел. На наступній сторінці наводиться додаток А і т. ін. Кожен новий додаток оформлюються на окремій сторінці.

Додатки оформлюють як продовження наукової праці на окремих її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами, перша літера – велика, симетрично відносно сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток...» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад, додаток А, додаток Б і т.д.

Текст кожного додатку, за необхідності, може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатку. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру), крапку, наприклад А.2 – другий розділ додатку А, В.3.1 – перший підрозділ третього розділу додатку В. Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатку, наприклад рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатку Д, формула (А.1) – перша формула додатку А.

Нумерація сторінок у додатках є продовженням основної частини роботи.

5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Кваліфікаційну роботу виконують державною літературною мовою машинописним текстом на одному боці аркушів паперу формату А4 (297-210 мм). Шрифт «Times New Roman» повинен бути чітким, чорного кольору, розміром 14 пунктів, віддрукований через 1,5 інтервал. Розміри полів на сторінках: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Абзац – 1,25 см.

5.1. Рубрикація

Розділи, підрозділи і пункти, на які поділяють текст кваліфікаційної роботи, нумерують арабськими цифрами, розділеними крапкою, і закінчують теж крапкою. Наприклад, 1.2. (другий підрозділ першого розділу) або 3.2.1. (перший пункт другого підрозділу третього розділу). Нумерацію розділів роботи починають з “Огляду літератури”, якому присвоюють номер 1. Титульний аркуш, зміст, завдання на виконання роботи та вступ розміщують перед оглядом літератури без нумерації цих частин.

Першою вважають титульну сторінку, але на ній цифру “1” не ставлять, а всі наступні сторінки нумерують по порядку “2” і т. д., проставляючи номер справа її верхнього поля. Нумерації підлягають усі сторінки, включаючи графіки, таблиці, рисунки, додатки без пропусків, повторень або літературних добавок (“17а”).

5.2. Таблиці

Таблиці розміщують у тексті на сторінці першого посилання на неї або на наступній, але не перед посиланням. Не допускається назву таблиці розміщувати

на одній сторінці, а саму таблицю – на іншій, як і почати виклад матеріалу розділу з таблиці. Цифровий матеріал у таблиці треба подавати з однією точністю. Якщо в таблиці цифри повторюються, ставити символи їх повторення не можна, слід в усіх повтореннях проставляти цифри. Пусті графи залишати теж не можна, при відсутності цих даних ставлять риску. Основні заголовки в голівці і боковику таблиці пишуть з великої літери, а підпорядковані їх структурні частини – з малої.

Нумерують таблиці арабськими цифрами у межах розділу. Наприклад : «Таблиця 3.1.» – перша таблиця третього розділу. Назва «Таблиця 3.1.» розміщується з нової строчки у правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці.

Якщо таблиця велика і не вміщується на одну сторінку, її переносять на наступну (табл. 1.1.). Замість назви таблиці пишуть: «Продовження табл. 1.1.». Далі, щоб читачеві було зручно орієнтуватися в таблиці, можна розмістити шапку таблиці у першому рядку. Якщо шапка таблиці громіздка, у першому рядку таблиці на новій сторінці наводять порядковий номер стовпчиків. Для цього на сторінці, де починається таблиця, під шапкою вставляють рядок з номерами стовпчиків.

Для позначення одиниць виміру показників застосовують загальноприйняті скорочення: мг, г, кг, ц, т, мм, см, м, км, с, хв, год, тис, млн, млрд і т. п.

5.3. Рисунки

Рисунками називають ілюстрації – фотографії, схеми, графіки, діаграми, креслення, карти, тощо. У кваліфікаційній роботі їх використовують для полегшення розуміння читачеві суті дослідженого явища, процесу. Нумерують рисунки арабськими цифрами послідовно у межах розділу. Номер і назву пишуть під рисунком, відокремлюючи крапкою. Наприклад: рис. 3.2. (другий рисунок третього розділу).

Якщо фотознімки надруковані на фотопапері, то вони наклеюються на стандартні аркуші.

5.4. Формули

Найбільш концентрованою формою подачі інформації є математичні моделі залежності між вивченими явищами, зображені у вигляді формул. Їх одержують у результаті проведення статистичного аналізу інформації. Під кожною формулою подають у стовпчик розшифровку її символіки в послідовності літерних позначень, в якій вони наведені у формулі. Нумерація формул здійснюється арабськими цифрами в дужках в обсязі всієї роботи.

Наприклад:
$$Y = a + vx, \quad (2)$$

де Y – урожайність при застосуванні добрив, т/га;

a – урожайність без застосування добрив, т/га;

v – приріст урожаю від внесення 1 кг/га мінеральних добрив, т/га;

x – доза мінеральних добрив, кг/га

6. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ВИКОНАННЯМ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Керівники кваліфікаційних робіт за поданням кафедри закріплюються наказом ректора із числа професорів, доцентів (викладачів) і наукових співробітників університету або висококваліфікованих фахівців – виробничників АПК України.

Керівник кваліфікаційної роботи:

1. Видає студентові завдання на виконання кваліфікаційної роботи, складене ним і затверджене завідувачем кафедри, із зазначеним терміном закінчення роботи;

2. Надає студентові допомогу в розробці календарного графіка роботи на весь період із зазначенням черговості виконання окремих етапів;

3. Рекомендує студентові необхідну літературу, довідкові й архівні матеріали та інші джерела відповідно до теми кваліфікаційної роботи;

4. Надає студентові систематичні консультації;

5. Перевіряє якість виконання роботи (за етапами та в цілому).

Декан факультету встановлює строки періодичної звітності про виконання кваліфікаційної роботи: для студентів денної форми навчання – не рідше одного тижня, заочної форми – не рідше двох тижнів. У ці строки студент звітує перед керівником і завідувачем кафедри, які визначають ступінь готовності роботи та приймають рішення щодо наступної участі його у підготовці випускної роботи.

Випускаючі кафедри забезпечують студентів необхідною методичною літературою.

Кваліфікаційна робота виконується студентом як в університеті (аудиторіях, лабораторіях), так і у навчально – дослідних господарствах, колективних сільськогосподарських підприємствах, фермерських господарствах та інших організаційних структурах аграрного сектора.

Завершена кваліфікаційна робота підписується студентом і подається керівникові. Після аналізу і схвалення кваліфікаційної роботи керівник підписує її і подає завідувачу кафедри, який остаточно вирішує питання про допуск студента до захисту, роблячи при цьому відповідний запис на титульному аркуші пояснювальної записки.

У випадку, коли завідувач кафедри не вважає можливим допустити студента до захисту кваліфікаційної роботи, це питання розглядається на засіданні кафедри за участю керівника. Протокол такого засідання кафедри затверджується деканом факультету і є підставою для відрахування випускника з числа студентів.

Кваліфікаційна робота, допущена випускаючою кафедрою до захисту, може в окремих випадках за її рішенням направлятись на рецензію. Склад рецензентів затверджується деканом факультету.

7. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Захист кваліфікаційної роботи є формою перевірки знань випускника та фактичної підготовленості його до роботи за фахом відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики.

Захист дипломної роботи проводиться на відкритому засіданні державної екзаменаційної комісії за участю не менше половини складу при обов'язковій присутності голови комісії та керівника кваліфікаційної роботи.

Голова державної екзаменаційної комісії призначається наказом ректора університету з числа провідних спеціалістів виробництва або вчених. До складу ДЕК можуть входити ректор або проректор з навчальної чи наукової роботи, декан факультету або його заступник, завідувачі кафедр, професори, доценти (викладачі) профілюючих кафедр, провідні спеціалісти виробництва та працівники науково-дослідних інститутів. Персональний склад членів ДЕК затверджується ректором не пізніше, як за місяць до початку роботи комісії.

Державній екзаменаційній комісії перед початком захисту кваліфікаційних робіт подаються такі документи:

деканатом факультету:

- наказ ректора Університету про затвердження складу ДЕК;
- наказ ректора Університету про затвердження тем кваліфікаційних робіт;
- зведена відомість про виконання студентами навчального плану і отримані оцінки з теоретичних дисциплін, курсових проектів і робіт, практик; проміжного атестаційного та Державного (кваліфікаційного) іспитів;

студентом – випускником:

- кваліфікаційна робота з відгуком наукового керівника, рецензією викладача однієї з кафедр факультету агротехнологій та природокористування.

Захист кваліфікаційних робіт проводиться в такому порядку:

1. Доповідь – до 10 хв.
2. Запитання членів комісії та відповіді студента.
3. Виступи керівника, обговорення роботи.
4. Заключне слово студента.

Рішення ДЕК про оцінку знань, виявлених при захисті випускної роботи, а також про присвоєння студентові – випускнику освітнього ступеня “Бакалавр” та видання йому диплома державного зразка приймається Державною екзаменаційною комісією на закритому завданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, котрі брали участь у засіданні. При однаковій кількості голосів вирішальним є голос голови комісії.

Результати захисту дипломних робіт та проектів оголошуються у день захисту, після оформлення протоколів засідання Державної екзаменаційної комісії. Оцінка дається за чотирьохбальною шкалою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно. Кращі роботи ДЕК може рекомендувати до впровадження у виробництво.

Студент, який при захисті кваліфікаційної роботи отримав незадовільну оцінку, відраховується з університету і йому видається академічна довідка.

У випадках, коли захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, ДЕК визначає, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною випускаючою кафедрою.

Студент, який не захистив кваліфікаційну роботу, допускається до повторного захисту її протягом трьох років після закінчення терміну навчання в університеті.

Студентам, які не захищали кваліфікаційну роботу з поважної причини (документально підтвердженої), ректором університету може бути перенесений строк захисту на наступний термін роботи ДЕК із захисту кваліфікаційних робіт, але не більше, ніж на один рік.

Кваліфікаційна робота після захисту підлягає суворому обліку і зберігається у бібліотеці (архіві) університету упродовж п'яти років, потім списується в установленому порядку. Випускникові дозволяється, за його бажанням, зняти копію зі своєї роботи. За необхідності передачі кваліфікаційної роботи підприємству (установі) для впровадження її у виробництво, з неї знімається копія за рахунок підприємства (установи).

Додаток А

Зразок оформлення титульної сторінки кваліфікаційної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
КАФЕДРА ЗАХИСТУ РОСЛИН ІМ. А.К. МІШНЬОВА

ДИПЛОМНА РОБОТА

ОС «БАКАЛАВР»

на тему: **«ФІТОСАНІТАРНИЙ СТАН ТА ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ЯЧМЕНЮ
ЯРОГО ВІД ХВОРОБ В УМОВАХ ІНСТИТУТУ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ПІВНІЧНОГО СХОДУ НААН УКРАЇНИ»**

Виконав: студент 4 курсу, групи ЗР 1801-1
спеціальності 202 «Захист і карантин рослин»

(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Іванов І.І.

(прізвище та ініціали)

Керівник

доцент Татарінова В.І.

(прізвище та ініціали)

Рецензент

доцент Оничко В.І.

(прізвище та ініціали)

Суми – 2022

Додаток Б
Зразок оформлення завдання на дипломну роботу

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет агротехнологій та природокористування
Кафедра захисту рослин ім. А.К. Мішньова
Освітній ступінь – «Бакалавр»
Спеціальність – 202 «Захист і карантин рослин»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Зав. кафедрою _____ В.А. Власенко
“ ____ ” _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу студентіві

Іванову Івану Івановичу

1. Тема роботи **«ФІТОСАНІТАРНИЙ СТАН ТА ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО ВІД ХВОРОБ В УМОВАХ ІНСТИТУТУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ПІВНІЧНОГО СХОДУ НААН УКРАЇНИ»**

Затверджено наказом по університету від “ ____ ” _____ 2022 р. № _____

2. Термін здачі студентом закінченої роботи на кафедру _____

3. Вихідні дані до роботи _____

4. Перелік завдань, які будуть виконуватися в роботі _____

Керівник дипломної роботи _____ (підпис, ПІБ)

Завдання прийняв до виконання _____ (підпис, ПІБ)

Дата отримання завдання “ ____ ” _____ 20 ____ р.

ДОДАТОК В

Середня багаторічна місячна і річна кількість опадів на території України,
мм (Цупенко М.Ф., 1990)

Область	Місяць								Сума за рік
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	IV- X	
Степ									
Луганська	38	46	58	56	45	33	38	314	492
Дніпропетровська	36	47	62	54	46	31	35	311	481
Донецька	39	46	60	57	46	34	37	319	514
Запорізька	32	42	56	48	42	30	30	280	461
Кіровоградська	38	50	66	61	52	36	36	339	511
АР Крим	31	41	55	45	33	35	30	270	445
Миколаївська	33	46	62	52	45	34	32	304	465
Одеська	31	44	59	48	40	34	31	287	444
Херсонська	28	36	46	45	38	27	30	250	406
Лісостеп									
Вінницька	44	60	74	82	62	46	40	408	578
Київська	44	54	70	76	66	47	42	399	586
Полтавська	38	50	66	70	57	40	43	364	547
Сумська	39	55	68	77	64	46	45	394	590
Тернопільська	49	66	86	92	75	52	47	467	645
Харківська	38	50	65	65	52	37	41	348	549
Хмельницька	47	60	80	90	75	52	44	448	625
Черкаська	40	53	70	71	59	41	39	373	549
Чернівецька	57	72	91	96	73	56	44	489	660
Полісся									
Волинська	44	57	78	84	76	52	44	435	621
Житомирська	44	56	74	84	75	52	43	428	614
Закарпатська	61	79	108	99	87	70	73	577	922
Івано-Франківська	56	80	103	109	85	57	45	535	701
Львівська	52	76	97	107	88	62	52	534	738
Рівненська	44	57	77	84	76	52	44	434	618
Чернігівська	41	55	70	76	65	47	44	398	598

Додаток Д

Середній багаторічний гідротермічний коефіцієнт (ГТК) за період року (IV-X)
(Цупенко М.Ф., 1990)

Зона і область	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	IV-X
СТЕП								
Луганська	1,6	1,0	1,0	0,8	0,7	0,8	1,6	1,0
Дніпропетровська	1,4	1,0	1,1	0,8	0,7	0,7	1,3	0,9
Донецька	1,6	1,0	1,1	0,8	0,7	0,7	1,6	1,0
Запорізька	1,2	0,9	0,9	0,7	0,6	0,6	1,0	0,8
Кіровоградська	1,5	1,1	1,2	1,0	0,9	0,8	1,4	1,1
АР Крим	1,1	0,9	0,9	0,6	0,5	0,7	0,9	0,8
Миколаївська	1,3	0,9	1,1	0,8	0,7	0,7	1,1	0,9
Херсонська	1,0	0,7	0,8	0,6	0,5	0,5	0,9	0,7
ЛІСОСТЕП								
Вінницька	1,9	1,3	1,3	1,3	1,2	1,1	1,9	1,4
Київська	2,0	1,4	1,4	1,4	1,1	1,1	1,7	1,4
Полтавська	1,7	1,1	1,2	1,1	1,0	0,9	1,9	1,2
Сумська	1,9	1,3	1,3	1,3	1,1	1,2	2,3	1,4
Тернопільська	2,2	1,6	1,7	1,6	1,4	1,3	2,0	1,6
Харківська	1,7	1,1	1,5	1,0	0,9	0,9	1,8	1,2
Черкаська	1,7	1,2	1,3	1,2	1,0	1,0	1,6	1,2
Чернівецька	2,3	1,6	1,7	1,6	1,3	1,3	1,7	1,6
ПОЛІСНЯ								
Волинська	1,9	1,3	1,5	1,5	1,4	1,3	1,9	1,5
Житомирська	2,0	1,3	1,5	1,5	1,4	1,3	1,9	1,5
Закарпатська	2,0	1,6	1,9	1,6	1,4	1,5	2,4	1,7
Івано-Франківська	2,4	1,9	2,0	1,9	1,6	1,4	1,8	1,8
Львівська	2,3	1,9	2,0	1,9	1,6	1,6	2,1	1,9
Рівненська	2,0	1,4	1,5	1,5	1,4	1,3	1,9	1,5
Чернігівська	2,0	1,3	1,3		1,3	1,2	2,2	1,4

Додаток Е

Оцінка типовості метеорологічних умов вегетаційного сезону 2014 р.
за даними метеослужби АДС НАУ (зразок)

Показники	Місяць							
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Сума за рік
	Опади, мм							
Кількість у 2014 р., X	49,7	35,9	150,5	34,6	18,1	43,5	19,1	351
Багаторічна норма, X	33,6	29,5	94,2	39,1	68,0	47,6	62,1	374
Відхилення від норми, X-X	+16,1	+6,4	+56,3	-4,5	-49,9	-4,1	-43,0	-23
Коефіцієнт істотності відхилень, Кі	+0,7	+0,4	+0,8	-0,9	-0,7	-0,05	-0,8	-0,4
	Сума активних температур >+10 ⁰ С							
Сума у 2014	238	386	504	711	603	402	120	2944
Багаторічна норма, X	252	470	512	653	587	411	191	3076
Відхилення від норми, X-X	-14	-84	-8	+58	+16	-9	-71	-132
Коефіцієнт істотності відхилень, Кі	-0,3	-1,1	-0,6	+1,3	+1,2	-0,4	+1,2	-1,6
	Гідротермічний коефіцієнт ГТК							
ГТК у 2014 р.	2,1	1,0	3,0	0,5	0,3	1,1	1,6	1,2
Багаторічна норма, X	1,3	0,6	1,8	0,6	1,1	1,1	3,2	1,2
Відхилення від норми, X-X	+0,8	+0,4	+1,2	-0,1	-0,8	0	-1,6	0
Коефіцієнт істотності, Кі	+0,9	+1,0	+1,0	-1,0	-0,6	0	-0,8	0

Примітки: 1 Коефіцієнт істотності Кі відхилень величини показника від його багаторічної норми X-X за відношенням $K_i = X - X/S$, де S- стандартне відхилення варіаційних рядів досліджених метеорологічних показників за багато років. Величини стандартного відхилення S окремих показників за даними спостережень 1996-2005 рр. показані в таблиці нижче:

Показники	Місяці вегетаційного сезону							За вегетаційний сезон
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
Опади	21,5	16,7	6,9	5,1	7,0	7,5	5,5	51,6
Сума активних температур >+10 ⁰ С	39,5	77,9	12,5	43,9	13,1	22,3	60,4	79,6
ГТК	0,9	0,4	1,2	0,1	1,3	0,6	2,1	0,2

1. Оцінювання типовості метеорологічних умов у конкретному році проводять за шкалою величини Кі: Якщо $K_i < \pm 1$ - умови типові, $K_i = \pm 1-2$ – нетипові, $K_i > \pm 2$ – екстремальні.

ДОДАТОК Ж

Приклади оформлення бібліографічного опису джерел, які використовуються в кваліфікаційній роботі

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с.
Три автори	Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.
Чотири автори	Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.
П'ять і більше авторів	Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с.
Багатотомні видання	Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.
Автореферати дисертацій	Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.
Дисертації	Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i> . 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.
Архівні документи	Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.

Патенти	Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
Стандарти	ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).
Каталоги	Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.
Бібліографічні покажчики	Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: КНИГИ	Баймуратов М. А. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с экологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЙ (ТЕЗИ, ДОПОВІДІ)	Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ДОВІДКОВОГО ВИДАННЯ	Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ПРОДОВЖЕНОГО ВИДАННЯ	Коломоець Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i> . Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ПЕРІОДИЧНОГО ВИДАННЯ (ЖУРНАЛУ,	Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i> . 2007. № 4. С. 88–92.

ГАЗЕТИ)	
Електронні ресурси	<p>Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>

Бланк відзиву керівника кваліфікаційної роботи

ВІДЗИВ

на дипломну роботу

(тема роботи)

студента _____ курсу*(прізвище, ім'я, по батькові дипломника)*спеціальності «Захист і карантин рослин» виконану для здобуття
ОС «Бакалавр»**Об'єм дипломної роботи****Загальний зміст дипломної роботи**

**Відношення дипломника до роботи в період переддипломної практики та
дипломного проектування**

**1. Про можливість впровадження роботи чи її окремих елементів у
виробництво** _____**2. Рівень спеціальної і практичної підготовки
дипломника** _____**3. Оцінювання роботи та можливість присвоєння
кваліфікації** _____**Керівник дипломної роботи**

*(посада, наукове звання)**(підпис)**(прізвище, ініціали)*

« _____ » _____ 202__ р.

Бланк рецензії дипломної роботи

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу _____
(тема роботи)

підготовлену для здобуття ОС «Бакалавр» за спеціальністю «Захист і карантин рослин» студента _____ курсу факультету агротехнологій та природокористування

_____ (прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

1. Об'єм дипломної роботи _____

2. Загальний зміст дипломної роботи

1. Позитивні боки роботи (наявність замовлення, публікації, апробації)

2. Недоліки роботи:

по змісту результативної частини роботи

з обґрунтування прийнятих рішень

із загального оформлення роботи

5. Загальне оцінювання дипломної роботи і можливість присвоєння кваліфікації

Рецензент _____
(назва кафедри)

_____ (посада, наукове звання)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 202__ р.

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра захисту рослин ім. А.К. Мішньова

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо підготовки дипломних робіт освітнього ступеня «Бакалавр»
студентами спеціальності 202 «Захист і карантин рослин»

Суми, РВВ Сумський національний аграрний університет,
вул. Г. Кондратьєва, 160

Підписано до друку

Формат А5: Гарнітура Times New Roman

Тираж: 100 примірників. Замовлення

Умов. друк. арк. 1,8.